

Nasjonal alkoholstrategi

Actis – Rusfeltets samarbeidsorgan støtter forslaget om å utarbeide en nasjonal alkoholstrategi. En nasjonal alkoholstrategi er nødvendig for at politikken på ulike områder som påvirker kan sees i sammenheng og bidrar til å oppfylle de nasjonale målene for alkoholpolitikken.

En alkoholpolitisk strategi må beskrive konkrete tiltak for å oppnå de nasjonale målene i alkoholpolitikken. Strategien bør være et planverktøy som beskriver hvordan de alkoholpolitiske målene skal oppnås, med konkrete beskrivelser av tiltak, delmål og fremdrift.

Vi har følgende innspill til forslaget:

1. Innføring av WHOs måleindikatorer

Stortinget har vedtatt WHOs mål om å redusere det skadelige alkoholforbruket med 10 prosent innen 2025 som et nasjonalt mål for alkoholpolitikken. Mange gode tiltak er skissert i Folkehelsemeldingen – Mestring og muligheter. Actis støtter forslaget om at en nasjonal alkoholstrategi også bør inneholde måleindikatorerne som WHO utviklet i forbindelse med det globale målet: alkoholkonsum per innbygger, forekomst av store enkeltinntak av alkohol og alkoholrelatert sykkelighet og dødelighet. En forutsetning for å kunne nyttiggjøre seg av de nevnte måleparameterne er at det er god og tilgjengelig statistikk. Det mangler på mange områder i dag, både på nasjonalt og lokalt nivå.

2. Styrking av regulatoriske virkemidler

Alkoholbruk medfører store negative konsekvenser for individer, tredjeparter og utgjør en enorm kostnad for samfunnet som helhet. Alkoholpolitikken i Norge har gradvis blitt liberalisert de siste årene. Som beskrevet i forslaget, ligger Norge på syvendeplass på OECDs liste over land med størst økning i alkoholbruken. Det er nødvendig å se dette i sammenheng med politikken som føres.

Ifølge WHO er de viktigste virkemidlene for å redusere skadelig alkoholkonsum strukturelle virkemidler som regulering av tilgjengelighet og pris. I Norge utgjør vinmonopolordningen, reklameforbudet, avgiftspolitikken, aldersgrenser og bevillingssystemet viktige regulatoriske virkemidler. Strategien bør beskrive hvordan disse virkemidlene skal styrkes og tilpasses for å nå målene.

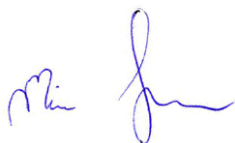
Vi mangler i dag en overordnet strategi for bruk av disse virkemidlene, som behandles politisk under flere ulike fagfelt. Sammenhengen mellom de ulike virkemidlene er også viktig, fordi endringer et sted kan gi uønskede utslag et annet, slik for eksempel utvidet taxfreekvote har svekket Vinomopolets andel av alkoholsalget.

3. Merking av alkoholholdig drikke

Merking av alkoholholdig drikke, med ingrediensoversikt, næringsinnhold og helseinformasjon er et tiltak som bør beskrives i en nasjonal alkoholstrategi. Alkohol er det eneste næringsmiddelet som er unntatt krav om merking. Prinsippet om forbrukernes rett til informasjon og den potensielle folkehelsegevinsten ved innføring av alkoholmerking fikk støtte da Stortinget behandlet dette i 2015. Flertallet valgte å følge anbefalingen om å vente på det arbeidet som pågår i EU. Nå har arbeidet stoppet opp i EU, og flere EU-land har igangsatt egne tiltak (bl.a. Frankrike og Irland). Norge kan ikke fortsette å vente på EU. Dette er informasjon forbrukerne har rett på å få, og en ordning bør iverksettes nå.

4. Avvikling eller nedjustering av taxfree-ordningen

Vinmonopolet taper stadig markedsandeler til fordel for taxfree. Det skader Vinmonopolet politisk og økonomisk, og undergraver monopolordningen for alkoholsalg, som er et av de viktigste virkemidlene i alkoholpolitikken. I 2010 tilsvarte vinsalget gjennom taxfree på norske flyplasser 6,5 prosent av vinsalget i Norge. I 2013 hadde andelen økt til 8,8 prosent, og etter kvoteøkningen 1. juli 2014 økte andelen til hele 12,3 prosent, ifølge SIRUS. Grensehandelen øker også: Ifølge SIRUS var grensehandelen med Sverige nesten åtte ganger større i 2011 enn i 1995 målt i ren alkohol. I tillegg kommer også andelen alkohol som smugles. Taxfree-ordningen bør derfor avvikles. Plan B bør være en nedskalering, gjennom reversering av kvoteøkningen av 2014, avvikling av taxfreeutsalg ved ankomst eller ved at Vinmonopolet overtar taxfreeutsalgene.

Mina Gerhardsen
Generalsekretær, Actis